

Amerikkalaisen jytken jälkeen – Konferenssiraportti **AAR 19.-21.11.2016**

Heidi Rautalahti
Helsingin yliopisto

Yhdysvaltalaisen uskonnontutkimuksen järjestön, The American Academy of Religion (AAR), vuotuinen konferenssi järjestettiin Yhdysvaltojen Teksasissa, San Antonion kaupungissa. Teksasilaisen ja latinoamerikkalaisen kulttuurin värittämä miljoonakaupunki tunnetaan erityisesti historiallisen Alamon linnoituksen vuoden 1836 taisteluista, mutta sitäkin merkittävämpänä muistona jäi matkalta kokemus Yhdysvaltojen presidentinvaalien jälkeisestä tunnelmasta.

Amerikkalaisen uskonnontutkimuksen kattojärjestönä AAR on jo yli sadan vuoden ajan toiminut alan tutkimuksen ja opetuksen ympärillä kooten erityisesti pohjoisamerikkalaisen yliopistoyhteisön ajankohtaisen keskustelun äärelle. Itse tapahtuma on kuitenkin muotoutunut maailman suurimmaksi uskonnontutkimuksen konferenssiksi, kooten osanottajia ympäri maailmaa. Marraskuun lopulla keväisen oloiselle konferenssiviikonlopulle osallistui yhteensä 9460 osanottajaa, ja jo pelkästään AAR:n osalta sessioita järjestettiin 455 kappaletta. AAR järjestettiin yhdessä The Study of Biblical Literature (SBL) -kattojärjestön konferenssin kanssa. Tapahtuma pidettiin kaupungin keskustassa valtavassa konsertti- ja kongressirakennuksessa. Lisäksi kirjamesut täydensivät päivittäin useampaan lähihotelliin levittäytynyttä konferenssiohjelmaa, joka piti sisällään myös verkostotapaamisia, kustantajien vastaanottoja ja yliopistojen iltamia.

Ilman varsinaista yhtä konferenssiteemaa yksittäinen kävijä saattoi koota omien kiinnostuksensa mukaisen räätälöidyn konferenssikokemuksen mitä moninaisemmista seminaari-, paneeli- tai sessiovaihtoehdoista. Omalla kohdallani erityisesti uskontoon ja populaarikulttuuriin liittyvät keskustelut ja esitykset määrittivät ensikertalaisen kuvaani konferenssista. Näiden konferenssiesitysten ehkä yksi keskeinen yhdistävä teema oli uusien digitaalisten esitysmuotojen ja uskonnon yhteiset muutokset. Vaikutuksen teki erityisesti se, millä volyyymilla populaarikulttuurin tutkimuksesta AAR:ssa puhuttiin.

Seuratessani sessioita vertailevasti kävi nopeasti ilmi, että pohjoisamerikkalaisella populaarikulttuurin tutkimuksella on pitkä historia suuntauksen tutkimuksessa ja tukemisessa. Useasti esityksissä viitattu yhdysvaltalaisen populaarikulttuurin tutkimuksen perustajana pidetty Ray B. Brown kirjoitti jo 1980-luvulla populaarikulttuurin olevan humanistisen tutkimuksen keskeinen kenttä. Mielikuvaa vahvistivat konferenssin päivittäiset uskontoon ja populaarikulttuuriin linkittyvät sessiot kohteenaan elokuvat, tv-sarjat, musiikki, uusi teknologia ja digitaalinen

pelaaminen. Vaikka monessa puheenvuorossa tulikin esille yleinen populaarikulttuurin tutkimusta vaivaava diskurssi tutkimuskohteen arvottamisesta suhteessa muihin ”oikeisiin ja tärkeämpiin” teemoihin, joita ”pitäisi” ennemmin tutkia, esitysten aiheet edustivat rohkeaa otetta kysymyksenasettelussa ja aineiston käytössä.

Esityksissä pohdittiin erityisesti kysymystä, missä uskonto on tänä päivänä. Seurasin muun muassa Sarah MacFarland Taylorin esitelmää ”I Can’t. It’s a Prius”: Purity, Sanctity, Consumer Self-Licensing, And Popular Moral Engagement”, jossa tarkasteltiin Prius-hybridiautomainosten luomaa ekopieteettistä kuvaa, jota MacFarland Taylor vertasi ”cole rollers” farmariautoilijoiden meemikuviksi nousseisiin saastuttamisfantasioihin. Taylorin mukaan uskonnollinen kieli ja neitseellisyyden attribuutit ekoautomarkkinoilla johtivat muiden autoharrastajien provosoitumiseen ja päästöillä mässäilevän autokulttuurin syntymiseen. Samassa sessiossa Travis Cooper argumentoi julkkiskulttuurin uskontotieteellisen tutkimuksen puolesta, sillä julkisuuden hahmojen voidaan hänen mukaansa ”erityisinä” ihmisinä sanoa nauttivan muun muassa moderneja pyhittämisen tapoja. Hän käytti esimerkkinään omaa lyhyttä kohtaamistaan yhdysvaltalaisnäyttelijä Jesse Eisenbergin kanssa, jonka näkemistä Cooper kertoi kovasti jännittäneensä, kuten fanitapaamisessa kuuluukin. Vaikka session tutkimuskohteet näyttäytyivät uudenslaisina, esityksiä yhdisti perinteinen kivijalkakeskustelu uskonnon määritelmästä. Kun sessio avattiin lopuksi yleisökysymyksille, ensimmäinen kysymys käsitteli kuitenkin sitä, mitä akateeminen yhteisö voi tehdä uuden vaalituloksen suhteen.

Sessioissa oli pinnalla myös ajankohtainen keskustelu uskonnon ja digitaalisuuden risteymäkohdista, jolloin kiinnostuksen kohteena olivat samanaikaisesti sekä teknisten innovaatioiden luomat uudenslaiset hyödyntämismahdollisuudet, että uskonnollisen toiminnan perinteisten tapojen muuttuminen. Tim Hutchingsin esitys Ruotsin kirkon pyhäinpäivän kynttilänsytytysperinteen uudesta suuresta suosioista nimesi yhdeksi muutoksen syyksi juuri virtuaalisen kynttilän sytytysmahdollisuuden. Lauren Kerbyn esitys selfie-kulttuurin, länsimaisten hautajaistapojen ja pyhän käsitteen kiistanalaisista yhdistämisistä kontekstualisoitui myöskin muuttuvien kulttuuristen käytäntöjen kautta. Kerby problematisoi esityksessään sitä, mikä on tai ei ole pyhää toimintaa ja mikä on sopivaa toimintaa, kun hautausmailla otetaan itsestä valokuvia. Samaisessa sessiossa piti olla esitys islamin mediarepresentaatioista Iso-Britanniassa, mutta puhujan kerrottiin jääneen pois Yhdysvaltojen muuttuneen ilmapiirin vuoksi.

Erityisesti odottamani ja omaa tutkimustani koskeva, vasta toista vuotta järjestetty videopeliseminaari käsitteli uskontoa digitaalisissa peleissä ruumiillisuuden kokemuksen kautta. Vincent Gonzalesin kiinnostava puheenvuoro keskittyi uushenkisyyden rajalla liikkuvan Deepak Chopran meditaatio-videopeliin, jossa pelaaja saattoi liikuttaa itseään Nintendo Wiin pelikonsolin kameran avulla ja sytyttää chakransa tietynlaisella elehtimisellä. Frank Bosmanin mielenkiintoinen esitys käsitteli kristillisen kasteen kokemista BioShock Infinite -videopelissä. Hän pohti, mitä virtuaalisen, vaikkakin fiktiivisen kasteen läpikäyminen voi merkitä pelaajalle. Session keskusteluissa korostui jako tutkimusnäkökulmissa joko digitaalisen pelin luomiin mahdollisiin uskonnollisiin kokemuksiin tai tulkintoihin uskontoa koskevista representaatioista.

Tämä kuvaa tällä hetkellä myös laajemmin keskustelua uskontotieteellisen pelitutkimuksen itsemäärittelystä. Pelitutkijana konferenssikokemustani luonnollisesti täydensi Pokémon Go -pelin pelaaminen vapaa-ajalla ja vain Yhdysvalloista löytyvän pokémonin nappaaminen. Tästä huolimatta konferenssimatkani merkittävämpi anti löytyy muista teemoista.

Konferenssiviikonlopun loppupuolella järjestäjät tekivät huomiota herättävän lisäyksen ohjelmaan ilmeisesti suuren kysynnän vuoksi. Tilaisuus oli nimetty otsikolla ”Post-Trump Election”, jossa oli tarkoitus pöytäkunnittain puhua siitä, mitä akateeminen yhteisö voi tehdä maan muuttuneen tilanteen suhteen. Osallistuin pienryhmäkeskusteluihin ainoana pohjoismaalaisena, kuunnellen järkyttävistä tilanteista, joita opiskelijat ja opettajat olivat joutuneet kohtaamaan yliopistoissa ja kampuksilla. Toiset kertoivat kampusalueen häirikköhyökkäajistä, ja toiset ehdottivat syrjinnästä vapaiden alueiden perustamista. Moni toi esille tarpeen siirtyä vastakkainasettelun kulttuurista kohti ymmärtävää ja rakentavampaa dialogia, joka alkaisi omien informaatiokuplien tunnistamisesta. Tunnelma keskustelupöydässäni oli siitä huolimatta pelokas ja surun murtama. Sillä hetkellä oma taannoinen jytkymme näyttäytyi varsin pieneltä.

Konferenssi ilman määrittelevää otsikkoa ottaa muotonsa kulloisenkin yhteiskunnallisen tai akateemisen keskusteluilmapiirin mukaan. Kun vaaleista oli kulunut kaksi viikkoa, amerikkalaisen akateemisen yhteisön syvä huoli ja hämmennys maansa muutoksesta näkyi ja kuului. Vuoden 2016 AAR:n teeman voidaan sanoa olleen erityisesti vaalien jälkeisen ahdistuksen läpikäyminen. Kokemukseni massiivisesta konferenssista ja matkasta näyttäytyi kaikkiaan varsin monen mittasuhteen kautta. AAR:n resurssit tarjota huima määrä sessioita edesauttaa erityisesti nuorten tieteenalojen vakiintumisprosessin aloittamisen, samoin se mahdollistaa jo etabloitujen alojen aseman vahvistumisen. Konferenssijärjestäjien kyky tehdä herkällä havainnoinnilla muutos ohjelmaansa yleisen keskustelun perusteella ansaitsee erityisen kiitoksen. Akateeminen yhteisö koki tulleen huomioduksi ja kuulluksi ja näki, että aktiivisella keskustelulla on mahdollisuus vaikuttaa muihinkin teemoihin kuin vain konferenssiohjelmaan.

Lähteet

<<https://www.aarweb.org/annual-meeting/2016-annual-meeting-survey-results>>

<<https://www.aarweb.org/about>>

Katsottu 20.2.2017